ВЕСЕЛКА
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

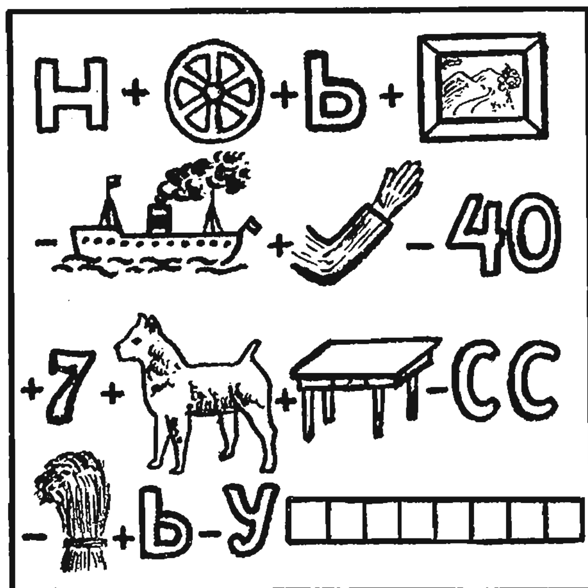

Рік VI. Лютий 1959 Ч. 2

РОЗГАДАЙМО!

1. РЕБУСИК
Уклав З. Івасиків

Пояснення, як розв'язувати цей ребусик, знайдете в числі „Веселки" за січень 1959 р.

***

2. ЗАГАДКА — НЕДОМОВКА

День малий, велика ніч,
Сонечко не гріє,
В хаті добре топлять піч,
В полі вітер віє.

А повернеться до хат,
Стука в вікна, в стінку,
Відгадає хто з хлоп'ят?
Це буває . . . . . .!

***

3. ЩО ЦЕ?

а. Я сивенький дідусь, мости класти берусь,
хоч сокири не маю, про неї не дбаю.

б. Як вперед мене будеш читати,
То я хату огріваю,
Як назад, вгадай, мій друже,
Чим бочки в нас затикають.

в.

П'ять теплих дірок —
П'ять темних комірок,
В них у зимові дні
Влізуть п'ять синів.

***

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з десятого числа „Веселки": 1. **ШАРАДА:** Ужгород. 2. **ЩО ЦЕ?** а) Рось-лось; б), в) веселка; г) котик; ґ) снопи збіжжя; д) Книжка, газета. 3. **МАГІЧНИЙ КВАДРАТ:** віск, Ігор, сови, Крим.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з одинадцятого числа „Веселки" за листопад: 1. **ШАРАДА:** Донбас. 2. **ЯКА ЦЕ ПІСНЯ?** Гей, у лузі червона калина. 3. **ХРЕСТИКІВКА:** Лисовичі, Миколаїв, ластівка, листівка, пароплав, папороть, Заліщики, Дрогобич. Букви на місці хрестиків дають: **ЛИСТОПАД.**

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з дванадцятого числа „Веселки" за грудень: 1. **НАРОДНІ ЗАГАДКИ:** а), б) сніг; в), г) мороз; 2. **ЗАГАДКИ-НЕДОМОВКИ:** а) Бо про р і ч к у не згадав; б) Називають його с н і г; в) Знаю, знаю, це є м и л о.

***

ОБОРОНА ЗИМОВОЇ ФОРТЕЦІ: оборонці уставляються кожний раз, як покозано на ілюстраційках.

I.

2	8	2
8	40	8
2	8	2

II

2	6	4
6	36	6
4	6	2

III

4	4	4
4	32	4
4	4	4

IV

4	2	6
2	28	2
6	2	4

Наступний конкурс і льосування нагород за правильні розв'язки загадок відбудуться в половині квітня ц. р., а вислід їх буде поданий у чслі „Веселки" за травень ц. р. Хто хоче взяти участь у конкурсі, мусить надіслати правильні розв'язки загадок з числа „Веселки" за січень, лютий і березень. Останній реченець надіслання розгадок — 10-го квітня ц. р.

***

ПРАВИЛЬНІ РОЗГАДКИ надіслали такі діти: Маруся і Юрій Гудь, Міля Захарія, Сяня Козак, Микола, Любомир Лівчак, Віра Мисишин, Звенислава Путикевич. Книжкову нагороду отрнмала Міля Захарія.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Е. Козака. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription $ 4.00 per year.
Second Class Postage paid at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці: М. Бутович — Зимова допомога

Леся Українка

ЯК ДИТИНОЮ БУВАЛО . . .

(Уривок)

Як дитиною бувало
Упаду собі на лихо,
То хоч в серці біль доходив,
Я собі вставала тихо.

„Що болить?" — мене питали,
Але я не признавалась —
Я була малою горда —
Щоб не плакать, я сміялась.

Леся Українка малою дівчинкою зі своїм братом Михайликом.

Леся Українка

КАЗКА ПРО ОХА-ЧАРОДІЯ

Ілюстрація М. Бутовича

В тридев'ятім славнім царстві,
Де колись був Цар-Горох,
Є тепер на господарстві
Мудрий пан, вельможний Ох.

Сам той Ох на корх заввишки,
А на сажень борода,
Знає край і вздовж і вшришки,
І кому яка біда.

Чи хто правий, чи неправий,
Чи хто прийде сам, чи вдвох, —
Всіх приймає пан ласкавий,
Тільки треба мовить „Ох".

На зеленому горбочку
Спершу він людей приймав,
Потім сів у холодочку,
Звідти голос подавав.

А як зранку то й до ранку
Стали люди обридать,
Ох зробив собі землянку,
Оха більше не видать.

Але хто те місце знає,
Де трухлявий пень і мох,
Той приходить і волає,
Або й тихо каже „Ох!"

Хоч би навіть ненароком
Теє „ох!" промовив ти,
Знай, що вилізе те боком, —
Вороття вже не знайти!

Бо затягне з головою
Трясовиця мохова
І з душею, ще живою,
Під землею похова.

Під землею ж там — палати,
Де вельможний Ох сидить,
Гарні, пишнії кімнати,
Срібло-злото скрізь ряхтить;

Дорогії самоцвіти,
Наче зорі, миготять,
Скрізь заморські дивні квіти;
По клітках пташки сидять;

Золотії грають рибки
В кришталевих скриньочках;
І ведмеді ходять дибки
В рукавичках, жупанках.

Враз тебе там обморочать
Блиск і пахощі міцні,
І папуги заторочать
Приказки якісь дивні.

І безглузді очі втупить
В тебе рибка, мов чига . . .
Тут ведмедів гурт обступить,
Кожен лапу простяга, —

Той бере тебе за руку,
Той торкає за плече;
Боронь Боже ворухнутись!
Кров одразу потече.

Бо крізь білі рукавички
Враз проб'ються пазурі
Гачкуваті, мов гаплички, —
Так і в'ються, мов щурі.

Тож, коли вже раз попався, —
Наче в пастку бідна миш, —
То сиди, мов прикувався,
Не рушай, мовчи та диш!

**Вийде Ох: „Вітай в гостині!
Чи волієш нам служить?
Чи волієш, може, нині
Головою наложить?"**

**Скажеш: „Я служить не згоден",
Зараз цок тебе в лобок,
Якщо ти носить не годен
Рукавички й жупанок.**

**Стань на службу — подарують
Рукавички й жупанець,
Привітають, пошанують, —
Тільки ж там тобі й кінець!**

**Вічно будеш пробувати
У підземному дворі,
Більш тобі вже не видати
Ані сонця, ні зорі.**

**Де поткнешся — всюди брами,
Під замком та під ключем...
Десь далеко хтось часами
Озивається плачем.**

**Спів на плач відповідає,
Плач на спів, так без кінця...
Кажуть, бранка там ридає,
Жде юнака-молодця;**

**Коло неї там Жар-птиця
Співом душу потіша,
Та сумна міцна темниця,
Смутна в дівчини душа.**

**Якби хтів їй волю дати
Хто з хоробрих юнаків,
Мусить перше розрубати
Сімдесят ще й сім замків...**

**Вже вам казка обридає?
Що ж! хто має „кладенець",
Хай замки ті розрубає, —
Буде казочці кінець!**

Завдання для дітей старшого віку: Леся Українка жила й писала в часах, коли Україна була під пануванням царської Росії. „Казка про Оха-чародія" це алегорія, себто авторка має на думці одне, а пише ніби про щось інше. Чому Л. Українка послуговується алегорією?

На підставі тексту казки й ілюстрації спробуйте відповісти, що Леся хотіла сказати в цьому творі. Зверніть увагу на такі питання: хто був цар Горох, а хто Ох-чародій? Яка це країна „триде'вяте славне царство"? Хто ці ведмеді „в рукавичках, жупанцях"? Чому людина, яка відмовиться служити Охові, мусить загинути, і чому людина, яка стане на службу Охові, також пропаща? Кого представляє дівчина-бранка, кого Жар-птиця, а кого юнак з мечем-„кладенцем"? Чи льох, у якому замкнена дівчина, це справжня в'язниця, чи що інше? Чи цю казку можна пристосувати до сьогоднішніх часів? Попросіть своїх учителів, щоб допомогли вам зрозуміти цю казку-алегорію.

Пояснення слів: корх — стара міра довжини завширшки як долоня або чотири пальці; сажень — міра довжини приблизно сім стіп; трухлявий — порохнявий; волає — кличе; ряхтить — мерехтить, блищить; чигати — підстерігати; гапличок — защіпка; кладенець — чарівний меч.

Наталя Забіла

СНІГУРОНЬКА

Ілюстрації М. Левицького

Ой, розгулялись взимку віхоли, до вікон хатку замели, де під солом'яною стріхою дідусь із бабою жили. Біля віконця якось ввечері сиділи вдвох собі старі та милувалися малечею, що розважалась у дворі. От дід і каже:

— Нумо, спробуймо і ми побавитись, стара! Ходім та бабу з снігу зробимо отак, як робить дітвора!

А баба каже:

— Не щастило нам діток ростити на віку, отож хоч нині з снігу білого не бабу зліпим, а дочку.

І от, в садочку перед хатою, напрацювавшися як слід, із снігу білого, пухнатого зліпили ляльку баба й дід. З-за хмар вечірнє сонце блиснуло, зачервоніли промінці — і враз немов рум'янець виступив на білім ляльчинім лиці. І раптом, дивом-небилицею, дівчатко виникло живе з такими синіми очицями, як синє небо зимове, з такими чорними косичками, як чорне галчине крило, з червоними такими щічками, як сонце ввечері було.

— Добридень, — каже, — мамо й таточку! Ой як я вас обох люблю! Ведіть скоріш до себе в хаточку дочку, Снігуроньку свою!

Вбирають землю сніжні віхоли в холодний одяг зимовий, а дід та баба щастям-втіхою стрічають кожний день новий. У хаті прибрано, підметено — ні порошинки по кутках, узорні вишивки

та плетива по рушниках, на подушках. Та ще й води щодня принесено, в дворі прочищені стежки, і цілий день так любо й весело дзвінкі лунають співанки. То все дочка, то все Снігуронька встигає це зробити вмить, мов промінь сонця в небі хмурому, усе навколо веселить.

Дівчата й хлопці в хатку дідову з усього сходяться села, бо вже Снігуронька привітлива із ними дружбу завела. Гуляють в сніжки, з гір спускаються — Снігурка скрізь не відстає, морозу зовсім не лякається, в снігу ще кращою стає.

*

Вже й пригрівати стало сонечко, старі радіють — йде весна! Та все частіше їхня донечка сидить замислена й сумна. Вона все рідше посміхається, все тихше пісеньку веде, від сонця в затінок ховається, із дітьми гратися не йде. Ліси й садки убрались зеленню, укрились цвітом запашним, і луки всі немов застелені квітчастим килимом рясним.

Прийшли дівчата до Снігуроньки:

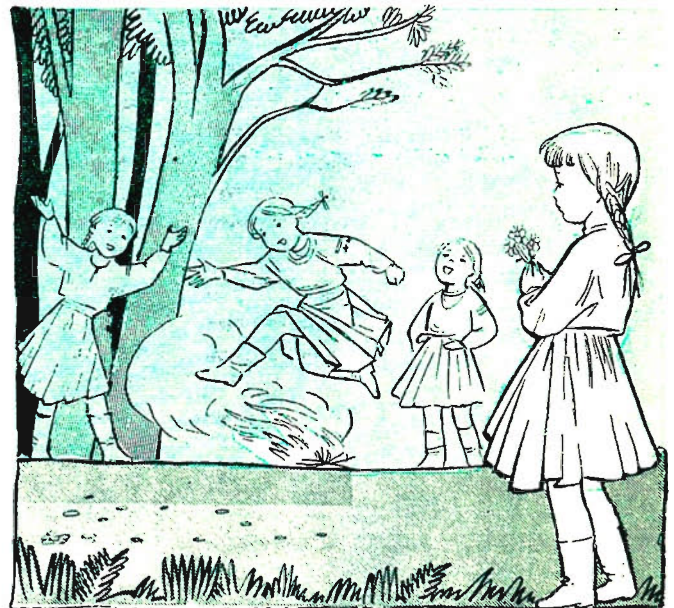
— Виходь, подруженько, до нас! Чому це ти бліда й зажурена в такий ясний, веселий час?

— Піди, — говорять батько й мати, — порозважайся, як колись!

Отож вона пішла з дівчатами у гомінкий весняний ліс.

Дівчата бігали над річкою, збирали квіти на вінки, у лісі стежили за птичками і співи слухали дзвінкі. На купу хмизу десь надибали, розклали вогнище мерщій та й ну ж стрибати-перестрибувать через вогонь навперебій. Снігурка на дівчат поглянула, розвеселилась, розійшлась, стрибнула теж — і враз розтанула! . . І вгору хмаркою звелась . . .

І вже нема Снігурки милої, лиш хмарка лине за лісок, і долітає з хмарки білої дзвінкий Снігурчин голосок:

— Не плачте, матінько та батечку! Хоч і недовго я жила, та звеселяла вашу хаточку й сама щасливою була. Ось полетять хмарки над нивою, ген-ген над містом, за село, і там впадуть рясною зливою, щоб все зростало і цвіло. А ви любіть життя і сонечко, радійте квітам і теплу і споминайте вдячно донечку, свою Снігуроньку малу.

Усім Вельмишановним Співробітникам,
Передплатникам, Читачам і Громадянам,
що привітали нас
з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
і НОВИМ РОКОМ
щире Спасибі складає
ВИДАВНИЦТВО й РЕДАКЦІЯ „ВЕСЕЛКИ"

Галина Журба

ЖИТТЄПИС НАШОГО ЛИСЕНЯТИ

Кінцівка М. Левицького

Приїхавши з поля, батько гукнув на нас, не злазячи з коня. З пазухи в нього визирала маленька, як дитячий п'ястук, головка з настовбурченими вушками й цікавими мудрими очима.

— Ай, таточку, що це? — протяглося до нього восьмеро наших рук.

— Вгадайте!

Хвилинку ми приглядалися до чудової мордочки, що цікаво згори призиралася до нас, відтак закричали хором: лис, лис!..

Було завбільшки, як місячне котеня, тендітне, на тонких ніжках. Годі уявити собі наше захоплення. Лисеня зразу поводилося так, наче вродилося не в лісових нетрях, а тутки, між нами.

Гарцювало з нами по кімнатах, скакало по стільцях, ліжках; хапало нас зубами за носи та вуха. Зуби мало, як голки — брало ними так ніжно, що ми ніколи не відчували тієї гостроти. Спало з кожним по черзі,, витягнуте в ліжку, з головою на подушці, як людина. Їло також з нами при столі. Коли всі сідали обідати чи вечеряти, лис вискакував батькові на коліна, їв з ним з одного тареля, з одної вилки. Батько давав лисеняті кусник м'яса, потім брав собі. Лис чемно чекав своєї черги; не хапаючись, брав делікатно з вилки, як добре звичений джентлмен, ніколи сам не сягав до тареля.

Коли був ситий, ніс лишній кусник призапасти собі завбачливо на завтра. Спершу мав охоту ховати все в ріжок канапи, фотелів. Коли ж йому заборонено це, втямив відразу. Намагався вишпортати в підлозі ямку. З цим не поталанило також. Тоді запхав кусник м'яса яко мога глибше, у самий куточок, притовк носом, лапками та вдоволений повіявся геть. Батько взяв клаптик паперу і прикрив це м'ясо. Не пройшло і чверть години, лисеня виплигом вбігає в кімнату і просто в куток, до м'яса. Побачивши папір, сторопіло зразу. Потім підійшло обережно, підняло папірець, переконавшись, що все в порядку, прикрило ним знов своє м'ясо і заспокоєне пішло.

В городі й на подвір'ї мало повно своїх криївок, ховало все, що не подужало з'їсти. Ранком, ледь сіріло, лис біг споживати прихований сніданок. Треба було подивляти пам'ять та зорієнтованість його. Ніяке домове створіння не могло йому дорівняти бистротою розуму. Здається — бракувало йому лише людської мови. Цікаво було спостерігати, як грався із псами. Лис тікав довкола травника — мамин Нептун удогонь за ним. Пес тропом навздогінці за лисом, а той уже вигулькує ззаду за ним, згідно з законами лисячого хитрування.

Найбільша мрія лисеняти була — спіймати за хвіст Пилипа. Білий анґорський кіт, Пилип, приплющив повагом свої очі; пишний пухкий хвіст лежить спокусливо на землі. Лис напосівся вхопити його конче; з радощів зеленіють йому очі; щось подібне на хихіт видає із себе. Обходить здалеку і ззаду крадькома чаїться. Пилип удає, що нічого не бачить, позираючи шпаринками очей, лише кінчик хвоста прозраджує його хвилювання. Лис тишком - нишком заходить, ось уже має вхопити хвіст — кіт зненацька відвертається і трясь його лапою в писок! Лис наробляє лементу на ціле подвір'я, плаче, жаліється на Пилипові шкульki пазурі. Та понада така непереможна, що не годен її зборoти. За хвилину підлазить знов і знов дістає по пиці.

Врешті Пилипові надокучила ця забава; він тікає на дерево, лис притьма за ним. Розхильчаста черешня зводиться розвиллям угору. Один змиг ока — лис добира хисту вискочити з розгону за котом, опираючись всіма лапками в обидва стовбури черешні, доки розвилля не розходиться ширше й він не годен вже далі досягти їх лапами.

Ми годинами стежили з ґанку за цими герцями, подивляючи дотеп, мудрість та звинність лиса. Був наш загальний милованець. Чарові лиса не могли навіть опертися бабуня та мати, що мали з ним свої порахунки. Він напосівся душити курчата, качата, теребив поволі весь нарідок дробу. Хоч би який був ситий, тієї спокуси не міг перемогти. Просто не міг дивитися байдуже на двоноге пірнате суспільство; хапав та душив узаміт: курчата, каченята, гиндичата. Душив не для споживку — їсти мав удосталь. Робив це для спорту. Деколи ухищався цапнути штук десять-п'ятнадцять денно. Душив та складав на купу або закопував на картоплищі.

Тож удень, коли дріб ходив по подвір'ї, лиса замикано на горищі. Була це для нього страшна покута. Особливо, коли в час обіду чув наші голоси на ґанку. Шпортав лапками стелю у нас над головами, плакав, заводив так жалісливо, що й нам збиралося на плач. Зате під вечір, коли дріб заганявся у курники, зносили його з горища. Радість лисеняти не мала меж і краю. Вищало з радости, сміялося, скакало нам на груди, припадало до ніг, лизало руки, обличчя, шаліло від щастя.

Цікаво, що цей лісовий пройдоха був незвичайно охайний в кімнатах. Зате витівав всілякі каверзи з дійсно лисячим гумором. Ранком ніхто з нас не міг знайти на місці своєї одежі. Батько вставав найранше і збирав усе по цілому домі. Його штани, зложені з вечора справно на крісел-ку, лежали розтягнуті посеред вітальні, камізель-

ка в столовій на вікні, шкарпетки на вазонах і т. д. Лис, наколобродивши, наганявшись досвіта, спав у когось з нас на подушці.

За літо наш лисок підріс небагато. Був дрібний, цілком удомашнений, з кожним днем виявляв щораз більше мудрощів, все більше набував прав громадянства в нашому домі та в наших серцях. Був прив'язаний до нас, як рідко який пес, ласкавий, приязний. Вискочивши комусь на коліна, спирався лапками на груди, брав ніжно зубами за вухо, ластився, зазирав у вічі. Був пещений, мов наймолодший член сім'ї. Зате половини курчат, гиндичат, качок не стало в половині літа. Тільки й дивишся, як лис тарганить у писковій якусь нову жертву.

Мати й бабуня попали в розпуку.

— Змилуйся, Маврикій! Що ти собі думаєш з цим лисом? Та ж лишимося на зиму без дробу!

Тато опинився у важкім положенні — між любов'ю до лиса та родинною драмою. Вона наростала, як грізна неминуча буря.

Одного дня, приїхавши з поля, у саме обіддя, потрапив на нечуваний лемент. На ґанку лежало одинадцятеро трупів рядочком, наявний доказ лисячої злочинности. Лис сидів з невинною міною в Ївги на колінах, не знаючи, що над його головою збирається громовиця.

Якось у той день не щастило лисеняті, немов усе змовилось проти нього. Дощик, завдяки якому не встигло позакопувати на городі свою здобич, передобідній батьків настрій, посилений лементом жінок... Так, як був, з прутиком у руці, тато вхопив лиса, поклав навіч перед жертвами його хижацтва й хворостив, скільки вже попало. Лисеня кричало, плакало, а ми разом з ним. Врешті, вирвавшись із батькових рук, шугнуло в сіни й сховалося за скриню. Ми за ним. А лисеня сидить і тримає в пискові свіже гиндича. Припадок хотів, що гиндича забилося туди, ховаючись від дощу; лис зопалу просто напоровся на нього. Що ж мав робити, коли сама доля дарувала йому цю здобич?

Це докраю роззброїло та зворушило батька. При всій своїй мудрості лис не міг збагнути, чого хотять від нього. Адже був слухняний законам всесильної природи, робив те, що вона наказувала, чого колись вчила мати. За що ж його покарано так люто?

Батько взяв лиса на руки, притулив до свого обличчя, жалів та перепрошував.

Лисеня немов зрозуміло — скімлило жалісливо, скаржучись, і ніжно лизало батька по обличчі.

Якось так склалося, що на другий день приїхав до нас пан Білинський. Нагодився саме, коли над лисом повисло рішення „бути чи не бути". Як гість, сів при обіді на батьковім місці. Лис, як усе, виплигом привіявся звідкись, радісний, скочив йому просто на коліна, думаючи, що це батько.

— Пане Маврикій, що це? — здивувався пан Білинський.

— Лис.

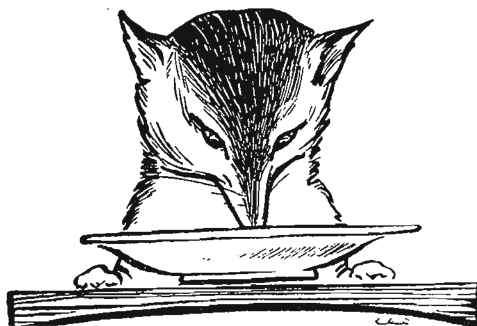
— Ради Бога, дайте мені його! Та ж це справжнє чудо!

Довго батько не міг зважитися на розлуку з лисом. Та тут вмішалися мати й бабуня, нагадали йому вчорашню подію... Лис таки надто велике спустошення зробив у курнику. Рад-не-рад мусів батько погодитися, з одною умовою, що, наколи б лис набрид Білинському чи його дружині, вони не віддадуть його нікому, тільки вернуть нам. Пам'ятаю, як він сів у бричку з лисеням у руках. Ми стояли на ґанку, ледь гамуючи сльози. Довго через плече свого нового пана лис дивився на нас цікаво здивований, наставивши вуха, доки зовсім не зник нам з очей.

Ніколи ми його не побачили більше. Білинський небавом подарував його Кордюкову. Від Кордюкова лис перейшов до начальника повіту, а від начальника до губернатора в Кам'янці Подільськім. І так наше лисеня ненадійно зробило урядову кар'єру.

Щойно губернатор оцінив належно його лисячий геній — не віддав уже нікому. Як колись із батьком, лис спав з губернатором в одному ліжку, їв з одного тареля. Час до часу лис пропадав десь. Губернатор визначав нагороду за знайдення лиса, і лис знаходився. Такі події, здається, повторялися часто. Служба просто ховала його і знаходила, щоб узяти нагороду. Дальший життєпис лиса мені невідомий.

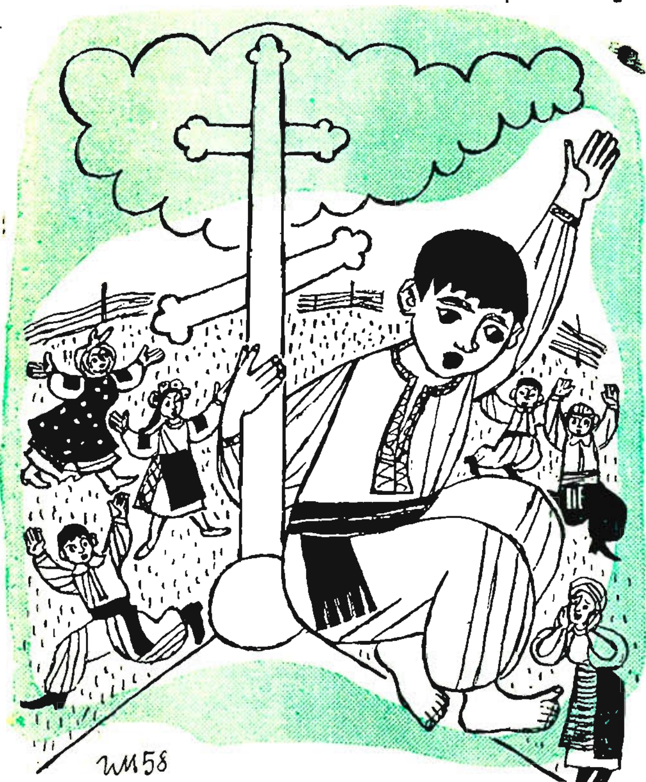
Д р і б — домашня птиця, нпр., кури, качки, гуси тощо; н а р і д о к — молодняк, малеча; к а р 'є р а — успіх, повищення; у з а м і т — підряд, за порядком, від слова мести, замітати.

Оксана Керг

ЧАРІВНИЙ ГЛЕК

Ілюстрації Г. Мазепи

— І що це ти накоїв, харцизе? — вигукнула баба Черевайчиха до Данилка, вийшовши на поріг. — Такий гарний глечик, і розбило капосне! А щоб тебе свята земля не носила!

Данилко дуже злякався, та не знати, чого більше: чи маминих „гарячих" за те, що рогаткою зачепив глека бабиного і він розбився на кусочки, а чи тієї самої баби, яку в селі дразнили відьмою. Не добіг ще до своєї хати, коли якась таємнича сила потягнула його на тин і далі аж на стріху. А тут і мама нагодилася:

— Та куди ж ти ото забрався? Мало тобі місця у дворі пустувати? . . — та й не договорила, бо Данилко, зіп'явшись на ноги, якось так дивно почав підійматись угору.

— А це що за притичина така? — оторопіла мати і як не закричить, як не залементує:

— Люди! Пробі! Рятуйте!

Данилко тільки мельком побачив, як на мамин крик позбігались сусіди й як, задравши вгору голови, стояли посеред подвір'я й дивом дивувались, що він, як птах, злетів понад хату й помчався ген понад високу грушу.

Хлопцеві й самому не вірилося, що він такий легенький, як пір'їна, і, хоч би яка тоненька гілочка, утримається й не гепнеться додолу. Аж дух запирає та разом з тим так гарно, легко й весело, ой весело як! Розправивши руки, спробував злинути на церковну баню, з якої до нього так привітно всміхався блискучий хрест. І що ж ви скажете на таке диво? Полетів, як пір'їнка, легенько, присів на бані, зачепився за хрест і, Боже Ти мій! — яке гарне село виринуло перед зачарованим хлопцем!

Від церкви вбік приходства, що біліло серед високих темнозелених сосон, сяяв у сонці луг, устелений кольоровими квітами — великими роменами, дзвониками, дівиною, левиними пащами, чебрецем і стокротками. А далі вздовж дороги поприсідали чепурненькі хатки, білесенькі, як гусята. Он і Данилкова хатка біліє по той бік дороги . . . А там . . . як там набилося народу! Зразу метушились у дворі, а тоді подались на дорогу й , вимахуючи руками, про щось жваво розмовляли. А попереду бігла Данилкова мама, ледве хустку накинула на плечі, простоволоса, в буденній спідниці. У Данилка забилося серце.

— Цікаво, куди вони підуть? Може, знімуть мене з бані та й отак добре при всіх, на сором, нагріють?

Але задумуватись не було коли. Вже мама з сусідками, а за ними дядьки, баби й діти, неслися просто до церкви, полохаючи гусей, що паслись на лузі. Крик, лемент, гусяче ґеґання долітали до Данилкових вух, мов бриніння великої мухи.

— Он! Он де він! — гукнув Данилів товариш Петруньо. — Он як високо!

— Лишенько! — скрикнула мати, побачивши сина на церковній бані, та й заніміла. Громада довкола неї, враз урвавши розмови, застигла з розкритими ротами. Тільки один Петруньо важко зідхнув і промовив з жалем:

— І як він туди забрався?

— Зараз мені злазь! — вигукнула строго мама та й замовкла. Звичайно, сама не вірила, щоб з тієї бані та можна було злізти. Так і стояла проти Данилка зажурена і вкрай здивована, а за її плечима вирячились на хлопця десятки очей з подивом і погрозою.

— Злазь! — гриміла громада.

— Не злізу і не злізу! — видавив з себе Данилко, сам не розуміючи, що з ним діється.

— Не злізеш? — гримнув басом паламар, пошкандибав до повітки й виніс звідтіль високу драбину.

— Я полізу, я! — загукали хлопці, а найголосніше напрошувався Петруньо. Та його не допустили старші хлопці, а тих відштовхували ще старші чоловіки. Всі хотіли лізти.

Але на драбину, відсунувши сусідів, почала лізти мама. Данилкові вже стало видне її зажурене обличчя, і йому стало жаль матері. Хай уже

й виб'є, — подумав засоромлений і пустився хреста, щоб зісунутись на край покрівлі. Та в ту мить ноги випрямились на всю довжінь, а руки розмахнулись, мов крила, і стали підіймати його вище й вище, подалі від сторопілої мами й занімілої громади.

Летів, сам не знаючи куди, аж з очей зникли мама, люди та й баня з блискучим хрестиком. Ба! Квітучий лужок з наляканими гусками й навіть річка, що протікала обік села — все загубилось у сирому тумані, а Данилко летів усе далі й далі . . .

***

Ніхто, либонь, крім мами, так не побивався за Данилком, як його вірний товариш Петруньо. Він навіть забіг під хату баби Черевайчихи просити в неї помочі. Казали ж люди, що це вона зачарувала, вона могла б і відчарувати. Та як її просити? Непривітна баба звикла дітей собаками цькувати. Все таки підліз Петруньо під бабине вікно. Баба як на те вийшла з хати.

— А ти тут за чим нюшиш? — зашипіла.

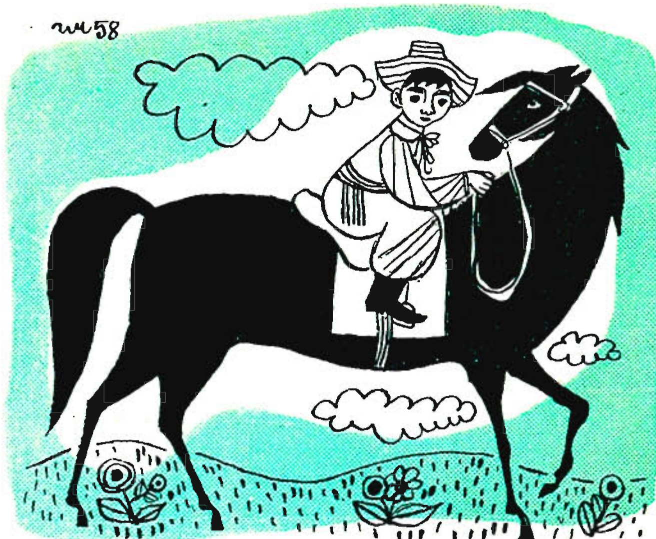
— Бабусю, — залився Петруньо сльозами. — Я хотів вас просити помочі. Порятуйте Данилка! Він, мов пташка, полетів у небо!

— Ну, не плач, витри нюса і слухай уважно, що говоритиму. Тоді сам зможеш йому помогти. Данилко розбив мого глека. Того глека я купила ще дівчиною — він був не простий, а пістинський.

— Пістинський? Не чув я про такі глеки . . .

— І знаю, що не чув. Та й не диво. Ти малий, а Пістинь від нашого села далеко, в горах Карпатах. Отож, у Пістині живуть славні ганчарі, а найкращий між тими ганчарами — дід Кошак. Мій глек і був від того діда Кошака — славний глек: на ньому були такі взори гарні, що глянеш на них — весело на душі стане. А нап'єшся води з нього — всяку хворобу з тебе здійме. І молоко в ньому не скипалося. Такий то чарівний глек був, мій хлопче . . .

— Бабусю, ви все про глека, а що буде з Данилком? — перебив бабину мову Петруньо.

— Отож то й діло! Коли хочеш Данилкові помогти, мусиш мені такого глека з Пістиня принести.

— Овва! Тільки всього? Бабусю, розкажіть мені лише, де те село Пістинь, як добратися до того діда Кошака — я вам глека миттю принесу!

Баба підвелася й показала рукою на город.

— Коли так, тоді візьми он того коня, що пасеться на межі, сідай на нього і їдь з нашого села на південь, усе на південь. Коли доїдеш до річки, що матиме один берег низький, а другий високий, зупинись та й гукни дідів, які пильнують порона. Перевезися на той бік ріки і далі простуй на південь, усе на південь. Дороги ні в кого не питай! Де побачиш у далині верхи — туди й їдь. А про глека нікому ані слова!

Пішов Петруньо до коня, а баба пошкандибала до хати, замкнула на засув двері, стала посередині та як зарегоче! Такого реготу ніхто ще не чув. А кінь вороний, якого Петруньо осідлав, заіржав, та так сумно, що в Петруня серце захололо.

(Продовження буде)

Рогатка — катапульта, прилад кидати камінці, стріли тощо.

З дитячого життя

ГУРТОК „МОЛОДІ МАЗЕПИНЦІ" В ШИКАҐО

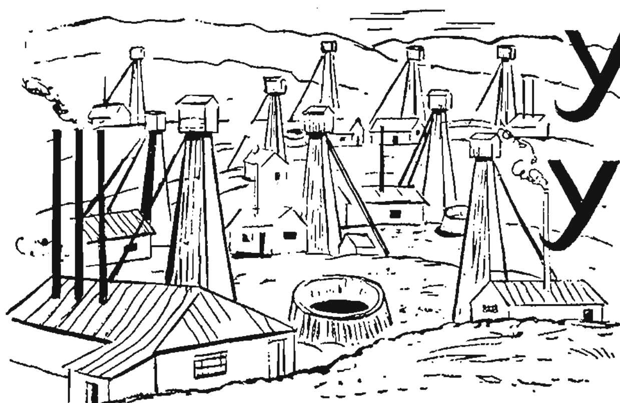
Анна Головата, Анна Дорошкевич, Марта Кулицька і Марія Кульчицька, учениці 8-ої кляси школи св. Миколая в Шикаґо, написали до „Веселки" листи, в яких повідомляють, що в їх клясі заснувався гурток „Молоді мазепинці" з нагоди 250-ліття Мазепиного зриву.

Гурток засновано на пропозицію вчительки української мови п-ні Марії Овчаренко. Опікунка гуртка — сестра Боніфатія ЧСВВ.

Завданням гуртка є вивчати історію України, зокрема життя та діяльність гетьмана Мазепи і слідкувати в американських книжках і енциклопедіях за статтями про Україну. „Молоді мазепинці" мають в клясі свій гурток, для якого малюють великий портрет Мазепи з гетьманськими гербами. Під портретом будуть подані прізвища членів гуртка. Бажанням членів гуртка є, щоб „Веселка" видала книжку для дітей про Мазепу.

Діти! Зберігайте окремі числа „Веселки" й складайте їх у річник. Оправлені в одну книгу числа журналу будуть прикрасою Вашої бібліотеки.

В. Мацьків Ілюстрація *П. Холодного*

У СТОЛИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ НАФТИ

(Спогад)

— Завтра поїдемо до Борислава! — сказав директор нашої школи.

Ми, школярі, дуже зраділи: побачимо славний Борислав, де добувають нафту. Дехто з нас уже встиг прочитати одно-два оповідання Івана Франка про початки добування нафти в Бориславі, тож був цікавий, чи багато там з того часу змінилося.

Це було перед другою світовою війною. У той час на полях Борислава, Тустанович, Східниці та Мразниці у Дрогобицькому повіті на Підкарпатті добували найбільше нафти на всю Україну. Отже, поїдемо до столиці української нафти.

Нетерпляче очікували ми того „завтра". День випав гарний, соняшний. З вікон вагона було видно зелені підкарпатські горби, а далі за ними в туманах голубіли стіжкуваті верхи Карпат. Співаючи та жартуючи, ми доїхали до Дрогобича і пересіли на інший потяг. Уже недалеко.

Доїжджаючи до Борислава, ми побачили якийсь дивний, ніби зачарований ліс. То були не дерева, а високі вежі-шиби. Справді, дуже цікаво!

У Бориславі школярі розмістилися в великому будинку, що належав до одної копальні. Головний інженер тієї копальні був приятелем директора нашої школи. Отож, він і взявся усе нам показувати й пояснювати. Ще поки ми вирушили інженер сказав нам дещо про нафту.

— Учені геологи, — говорив він, — вважають, що нафта утворилась у доісторичних часах в надрах землі з маленьких тварин і рослин під впливом діяння бактерій, високої температури й тиску великої маси землі. Нафта має дуже велике значення, бо без неї не могли б їздити авта, літати літаки, працювати машини. Нафта рухає також моторові поїзди і кораблі. Її вживають для огрівання і освітлювання домів, з неї роблять всякі мастила — одним словом, нафта приносить людям багато користи. Тільки з землі її добувають у ще не очищеному вигляді, а тому біля свердловин будьте уважні, ні до чого не торкайтесь, бо забрудните одежу. Ну, що, дітки, відпочили, поснідали? Приготувались? Якщо так, то ходім!

Ми пішли дорогою під гору. Збоку, на горбі, будували нову шибу-вежу. Робітники ставили з дерев'яних бальок високе риштування та оббивали його дошками. Так поставала чотирикутна вежа, внизу ширша, вгорі вужча. З одного боку біля вежі будували приміщення для машин.

— Нащо будують цю вежу? — запитала інженера п'ятикляснииця Віра.

— Без вежі неможливо було б добувати нафту, — відповів інженер. — По середині тієї вежі свердлитимуть у землі дуже глибокий отвір. Хоч він має всього десять цалів у промірі, свердлити його не легко, бо часто треба пробивати грубі верстви твердого каміння. Така робота триває часом рік або й довше. У глибокий отвір треба запускати довгі й важкі залізні рури. Руками неможливо було б це зробити, і тому в вежі встановлюють відповідні машини і устаткування. Вежа забезпечує машини від дощу і пошкоджень, охороняє робітників від холоду і вможливлює працю вдень і вночі.

— А як глибоко треба свердлити у землі? — запитав Юрко з третьої кляси.

— Це цікаве питання! — похвалив хлопця інженер. — Колись нафта була близько земної поверхні, і часто траплялося, що сама випливала наверх. Або досить було викопати неглибоку яму, щоб знайти нафту. Тепер верхні запаси вже вичерпані, і її треба шукати на глибині одної або й двох тисяч метрів. Ходімо, діти, побачите, як добувають нафту!

Інженер повів нас до вежі. Коло неї ходили робітники в забрудненому одязі. Не доходячи до вежі, наш провідник обернувся і показав рукою вниз на великий будинок, з якого вилітали струмені білої пари.

— Гляньте на цей будинок, це — котельня. Коло нафтових веж заборонено палити вогонь, бо ропа і гази, що з неї виходять, легко можуть загорітись. Тому котельні будують оподалік. У великих кітлах, що стоять у котельнях, безперестань кипить вода, а пара, в яку вода обертається,

йде проводами до веж і там рухає машини. Бачите, скільки там рур, проведених у різні боки? Вертаючись, поглянемо й на котельню.

Ми підійшли до вежі.

— Глядіть же, ні до чого не торкайтесь, а то вимажетесь так само, як ми! — перестерігали нас робітники, привітно всміхаючись. Відчинили нам бокові двері, і ми почали придивлятися.

По середині вежі стирчала з підлоги досить широка рура. В цю руру бігла дротяна линва, що починалася десь високо під верхом вежі. Ось линва зупинилась, а потім почала вертатись догори. Ми почули неприємний запах. Минула ще хвилина і з рури почала виливатися на підлогу темна густа рідина, зникаючи в якомусь отворі. Нарешті з рури вийшов подовгастий валець з отворами в боках, на хвилину затримався нерухомо на линві і знов сховався в рурі.

— Ах, це так добувають нафту! — сказали школярі.

— А куди дівається ця рідина, що виплила з землі? — запитав Осип з четвертої кляси.

— Вона пливе попід землею іншою рурою до тієї круглої, мов котел, будівлі, що її бачите он там під горою. Потім нею наливають оті великі вагони-цистерни, що їх бачите на залізничних рейках.

— Але нею, мабуть, ще не можна світити лямпи або урухомлювали мотори, — запитали діти.

— Звичайно, ні! Нафту треба спершу очистити в нафтоочисних заводах, або рафінеріях. Таких рафінерій є найбільше у Дрогобичі. Туди завозять нафту залізницею або переганяють підземними проводами.

Хлопці ще раз поглянули всередину вежі, щоб краще побачити, як випливає нафта, але дівчата вже не хотіли туде заходити.

Вертаючись з гори, ми вступили до котельні. По середині великої залі стояли чотири величезні кітли. У двох кітлах палав ясний вогонь. То горів земний газ, що доходив сюди окремими проводами. Над кітлами було видно багато грубезних рур, що розходилися з залі в різні сторони.

Вже було доволі пізно, як ми вернулися до будинку копальні. Ще довго розмовляли про нафту і про те, яка багата українська земля. Дехто з хлопців вирішив стати інженером, щоб добувати нафту. Але дівчата крутили носиками і казали, що неочищена нафта їм не подобається, бо тхне таки поганенько . . .

По війні учені відкрили багато нафти також коло містечка Долина на Станиславівщині і на широких просторах між Харковом і Черніговом. Першу нафту на Східній Україні одержано в 1957 р. на горі Золотоусі біля міста Ромни, Сумської области. Передбачають відкриття нафтових родовищ на Львівщині й Закарпатті.

КОЗАКИ — ХАРАКТЕРНИКИ

Здавен-давна, ще з тих часів, коли в Україні володіли князі з роду Володимира Великого, збереглося серед нашого рідного народу чимало казок про велетнів-героїв, що боролися з потворами-зміями та захищали свій рідний край від ворогів. Розповідаючи різні дива про надзвичайні подвиги цих героїв, або, як ще звали їх, багатирів, український нарід прославив силу й відвагу своїх князів і їх дружинників.

Та минуло кілька століть, і в Україні не стало ні князів, ні їх дружинників. Тоді обов'язок боронити Батьківщину проти ворогів перебрали на себе козаки-запорожці. Вони уславилися завзятими й одчайдушними боями з татарами, турками та іншими ворогами рідного краю. Захоплений лицарськими подвигами та перемогами козаків, нарід створив також і про них чимало казок-переказів. Найцікавіші з них казки про козаків-характерників. Вони розказують про незвичайну силу характерників, про те, як їх не бралася ні шабля, ні ворожа олив'яна куля, бо характерники, ці справжні чародії, вміли їх заворожити. Лише, мовляв, срібною кулею можна було поцілити характерника.

Люди розповідали, що козаки-характерники витворяли всякі дива: поринали в воду і не були мокрі, простелювали на річці килим і пливли з течією, замовляли-лікували чудесним способом рани, а як треба було, то напускали на людей камінний сон або такий густий туман, що не знаєш, де ти і що з тобою діється. Деякі вміли так чудово грати на бандурі, що зачаровували птиці й риби. Були такі характерники, що мали чарівні „верцадла", себто дзеркала: у них було видно за тисячу миль всі степи й дороги, було видно, звідки й куди йдуть вороги походом.

Казки розказують, що таким характерником був сам кошовий запорізький, славний Сірко. Він ловив у жменю вистрелені з пістоля кулі, а як хто його вдарив лезом шаблі по руці, то не міг розрубати — кров не текла і рани не було, тільки бувало посиніє рука.

Такими фантастичними казками, в яких козаки були представлені, як чародії, що володіли надприродною силою, український нарід висловлював свою любов, подив і вдячність завзятим запорожцям.

ЖУРНАЛ „РІДНА ШКОЛА"

Писали ми досі про всякі видання для дітей, а оце тепер скажемо дещо про видання для батьків.

У Торонті, в Канаді, появляється місячний журнал культури й виховання п. н. „Рідна Школа", призначений для батьків, учителів і виховників. Журнал видає ОУП — Об'єднання Українських Педагогів в Канаді. У журналі є корисні й цікаві статті про виховання, про наші рідні школи у вільному світі, всякі поради батькам, є й кутик для юних читачів, фота з життя й праці української шкільної дітвори й молоді, є теж оповідання, спогади, рецензії. Журнал цей повинен бути в кожній українській родині, яка цікавиться справами української культури і справами молодого покоління на еміґрації.

Ганна Черінь

Ілюстрації Е. Козака

9. МОЯ ЗОЛОТА РИБКА

Я маю золотеньку рибку,
Вона розумна і смішна.
Я корму їй даю лиш дрібку,
Щоб не об'їлася вона,
Хоч я б давала їй охоче
Всього, що маю, скільки схоче:
Ковбаски, молока, салатки,
Яєчок, навіть шоколядки!

Уже та рибка золотенька
На вік свій риб'ячий старенька:
П'ять літ тому, якщо не шість,
Нам Дід Мороз, різдвяний гість,
Її приніс вночі тайком —
З скляною хаткою разом.

Я пам'ятаю ще — як встала —
Дивлюся: диво золоте!
Я маму радісно спитала:
— Мамусю, що воно оте?
— Хіба ж ти не впізнаєш рибки?
— А чом вона „стає" дибки?
— Бо трохи тісно їй у хатці
І прикро носом в стінку пхаться.
— А що, як диво золоте
Та завелике виросте?
— Тоді ми іншу купим баньку.
— А цю де дінемо тоді?
— А ця для тебе буде банком,
Складати центи.
— У воді?
— Та ні, на те води не треба, —
Сміялась мама . . . А тепер
Зросла я ледве не до неба,
А в рибки чоловік умер,
Якого ми купили рибці
За двадцять центів у крамниці.

Ми їй вже й інших купували,
Та що ж, як баньочка мала!
Одна одну вони штовхали.
Я подругам їх віддала.
Й лишилась рибка наодинці
В своїй малій скляній хатинці.

На цілий день іду я в школу,
А рибка в баньці серед столу
Лишається сама-сама . . .
Але, як лиш ввійду я в хату,
То перш скажу „Добридень, тату!" —
Й бігом до рибки! Сиплю їжу,
Міняю їй водичку свіжу,
Саджу травичку оксамитну,
Щоб так було їй, як в саду.
А рибка хвостиком привітно
Махає, тільки підійду.

10. ПРІЗВИСЬКА

Яке б ім'я не мав чи звичку,
Яку б ти не зробив дрібничку —
Тобі якусь причеплять кличку
Й згубить її, як рукавичку,
Не можна — хоч заплач.

Високий ти — то будеш „ТИЧКА".
Худенький — то продражнять „ШПИЧКА".
Блідий на личку — то „СИНИЧКА".
Дзюбатий носик — то вже „ПТИЧКА".
Хто хитрий, той у нас „ЛИСИЧКА".
Товстий хоч трохи — ти вже „ПІЧКА".
Не любиш — то пробач!

Покривджені аж плачуть,
А задираки скачуть.

Але знайшлись такі хоробрі,
Сказали: — Мало в цім добра.
Анумо краще станем добрі,
Приємні клички будем брать:
Іван не буде „БАРАБАН",
Хай краще зветься „ОТАМАН".

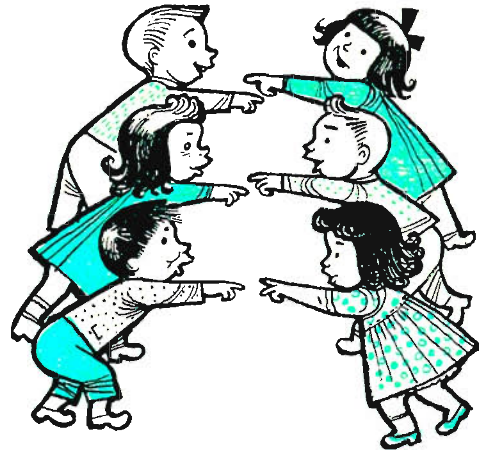
А Оля — „ВОЛЯ", не „КВАСОЛЯ".
Звучить недобре „ДАРКА-ШКВАРКА",
Хай буде „ДАРКА-ВОЛОДАРКА".

Отут не втерпіла і я:
— Змініть також моє ім'я!
Вже я не МІЛОЧКА-РЕВЛОЧКА!
Я буду МІЛОЧКА-СОПІЛОЧКА.
Воно одне, як друге наче:
Одне реве, а друге плаче!

Проте, усі сказали: „Згода!"
Хоч декому ставало шкода
Такої втіхи. Та громада
Постановила — вища влада...
А хто забуде й провиниться,
З тих брати цента до скарбниці.

Весь день про це ми забували
І все дражнитись починали.
Аж тридцять центів назбирали —
Приблизно все, що кожен мав,
І кари вже платить нема чим...
Ми вже з досади ледь не плачем,
Ні в кого настрою нема.

Тоді ми всі зібрались знову,
І за, і проти міркували,
І попередню постанову
Одноголосно скасували.
Бо ми, маленькі чоловічки,
Не можем обійтись без клички
Для наших ігор і забав.

Без того б гумор наш пропав.
Це наша зброя, це наш спис,
Який влучає просто в ніс.
І навіть без такої зброї
Із нас не виростуть герої!

Хай більше їсть худенька „ШПИЧКА",
А на дієту сяде „ПІЧКА",
Хай їсть „СУНИЧКА" полуничку,
Тоді покращає на личку.
Хай крутить вигадки „ЛИСИЧКА",
Хай носом дуб довбає „ПТИЧКА",
Нехай росте під стелю „ТИЧКА".
Нехай живе дотепна кличка.

(Продовження буде)

ставає — дитячий вираз; правильно — стає.

ЗАЙЧИКОВА КАЗКА

Ілюстрація П. Холодного

Сипле, сипле білий пух,
Плаче Зайчик- Довговух,
Що щипнув в те вушко хтось —
Певно лютий Дід Мороз!

Сипле, сипле білий сніг...
Зайчик скочив і побіг,
Біля мами в ямці сів,
Змерзлі вушка довго грів,
Слухав казку про город,
Де капуста скаче в рот,
Де цвіте солодкий мак,
Де нема лихих собак,
Що то кажуть: гав-гав-гав! —
І смачненько задрімав.

А надворі, скільки міг,
Падав, падав білий сніг...

Леся Храплива

ЧОМУ ВЗИМКУ ЯЛИНКА ЗЕЛЕНА?

(Казочка)

Ілюстрація П. Холодного

Це було давно-давно. Надходила зима. Дні ставали холодні. Всі пташечки полетіли в теплі краї. Тільки одна маленька пташечка не могла летіти: вона мала зломане крильце. Скакала по лісі й тихо плакала.

Потім подумала: „Може якесь дерево прийме мене до себе на зиму. Піду запитаю".

І поскакала вона до берези.

— Прекрасна берізко, чи можу я жити між твоїми теплими галузками аж поки не прийде весна?

— Іди геть! — сказала берізка. — Я мушу пильнувати своїх листочків узимку. Не маю часу для чужих пташок!

І бідна маленька пташечка поскакала до великого дуба.

— Великий дубе, чи можу жити між твоїми теплими галузками, поки не прийде весна?

А дуб сказав:

— Диви, яка вона! Ще б, може, хотіла їсти мої жолуді? Ні! Для тебе тут немає місця!

І маленька пташечка поскакала до верби.

— Чудова вербо! Чи можу жити між твоїми галузками, аж поки не прийде весна?

Верба затріпотала листям і сказала:

— Хитра! Я не розмовляю з незнайомими! Іди геть!

І бідна маленька пташечка поскакала далі, аж на край лісу.

Побачила її ялинка й питає:

— Куди скачеш, маленька?

— Не знаю, — сказала пташечка. — У мене болить крильце. Мушу тут зимувати, а дерева не хочуть прийняти мене до себе.

— Ходи до мене, — сказала ялинка, — в мене тепленькі галузки!

— І я можу там бути, аж поки не прийде весна? — спитала пташечка.

— Так, — сказала ялинка і простягнула до неї свої довгі галузки.

Сосна побачила пташку і сказала:

— А я тебе охоронятиму від вітрів холодних, бо я більша від ялинки.

Побачив ялівець маленьку пташечку і сказав:

— А я годуватиму тебе своїми ягідками цілу зиму.

Інші дерева дивувались.

— Я не приймаю чужих пташок, — сказала береза.

— Я не хочу розтрачувати своїх жолудів, — промовив дуб.

— Я з незнайомими не розмовляю, — додала верба.

Тієї ночі північний вітер прийшов до лісу на забаву. Він дмухав на листочки холодним подихом, і кожний листок, якого торкався вітер, летів на землю. Вітер хотів торкнутись кожного листочка в лісі. Він любив бачити дерева голі.

— Чи можу доторкнутись до всіх листків? — запитав він свого батька, короля Мороза.

— Ні, — сказав Мороз. — Ялинка, сосна та ялівець притулили до себе бідну пташечку і помогли їй. Треба їм лишити листочки.

І вітер обминув ці дерева. Відтоді ялинка, сосна та ялівець мають узимку свої листочки, зелені шпильочки.

З англійської мови

Івга Шугай

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „ВЕСЕЛКУ"! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

НАЙКРАЩІ ЗАДАЧІ

Українські діти, які живуть на чужині, не знають України з власних переживань. Вони пізнають її з оповідань своїх батьків, учителів, виховників, вчаться про неї в школі, читають у книжках і журналах. А все таки в серцях наших дітей, де б вони не жили, горить гаряча любов до України. Доказом цього є оці дві „Найкращі задачі" — Наді Чопей з Німеччини на тему „Куди я хотіла б поїхати?" і Дзвінки Барагури з Ню Йорку на тему „Чи я ще колинебудь побачу свій рідний край?"

Куди я хотіла б поїхати?

— Приготуйте, діти, пера й папір! — сказав учитель 5-ої кляси німецької школи у Мюнхені. — Зараз напишете задачу. Заголовок такий: „Куди я хотів би (або хотіла б) поїхати?"

Кляса притихла. Хвилину діти вдивлялися перед себе, десь під стелю або в горішні шибки вікна, мов би там шукали поради, що й як писати. Потім голови похилились, затанцювали пера, і дитячі думки почали уставлятись на папері стрункими рядками літер.

Надя Чопей, єдина українка в клясі, писала також. Вона знала, що її задача не буде такою, як у решти дітей. Але чи буде вона добра? А їй так хотілося, щоб була добра, щоб ніхто не осудив того, що вона напише. І тому вкладала в письмо всю свою душу, все своє гаряче чуття.

Написала, віддала вчителеві задачу і . . . розплакалась.

— Що сталося, Надіє? — запитав учитель. Вся кляса здивовано звернула на неї очі. Зніяковіла Надя без слова вернулася й сіла на свою лавку.

— Вона плаче, бо погано написала задачу, — відізвався півголосом якийсь хлопець.

— Що ти? — заперечила його сусідка. — Вона не певна, чи її задача буде добра.

Учитель кинув оком на учнівські задачі, потім узяв Надину задачу і уважно її прочитав.

— Задача не тільки добра, але краща від інших! — сказав.

І почав читати вголос:

„Я радо поїхала б на свою Батьківщину. Про неї часто розказують мені батьки. Та тепер не можна мені туди їхати, бо там панують москалі. Тато й мама оповідають, що моя Батьківщина — дуже гарна країна. На родючому чорноземі визріває там багато пшениці і плодів. Колись довгими роками боролись за мою Батьківщину наші лицарі, могутні козаки, але не стало їм сил. Тоді москалі запанували на нашій землі. І гарні Карпати хотіла б я відвідати. Коли бачу на картинах ті гори, то все більше росте туга за моєю країною. В українській суботній школі я вивчаю далеку любу Батьківщину. Мені дуже боляче, що ми не маємо власної вільної Батьківщини. І тому ми так тужимо за своєю землею".

Чи я колинебудь побачу свій рідний край?

У Катедральній школі в Ню Йорку вчаться діти різних національностей. Одного разу вчителька доручила ученицям написати задачу на тему: „Чи я ще колинебудь побачу свій рідний край?" Одну з найкращих задач написала українська дитина, Дзвінка Барагура. Учителька прочитала її задачу вголос перед цілою клясою. Прочитаймо її й ми!

„Я народилася в країні, де сонце світить найясніше, де небо синє-синє. Там вітер лагідно колише золоту пшеницю й лунає голос чабана. Я не пригадую собі цього краю — України, бо була ще немовлям, коли вивезли мене звідти батьки, втікаючи від комуністичного безправ'я. Тільки з книжок і оповідань батьків я пізнала й щиро полюбила свій край.

Давно вже я прибула до Америки. З'єдинені Держави стали другою моєю батьківщиною й дали мені все, що тільки людина бажала б собі мати. Я пізнала багато доброго, за що дуже вдячна американському народові. Надіюся, що одного дня зможу віддячитися цій великій країні за те, що вона для мене зробила, хоч я ніколи не зможу сказати, що я справжня американка.

Я відчуваю, що глибоко в моєму серці горить полум'я любови й прив'язання до моєї єдино дорогої країни — України. Я вірю, що за багато років, проведених у спокою й молитві, я зможу вернутися до тієї країни за океаном."

Прочитавши задачу, вчителька звернулася до учениці й сказала: „Я також вірю й буду молитися, щоб твоє бажання сповнилося".

ТИ ЇЇ НЕ БАЧИВ, УКРАЇНУ . . .

(Збірка „Багаття", цикл „Синові")

Ти її не бачив, Україну,
Рідну землю прадідів-батьків.
Ти не знаєш, як у бурю, сину,
Б'є Дніпро, виходить з берегів.

Як в садах, наливаних красою,
Не стихають сірі солов'ї.
Як жагуче дихають весною
У вечірніх сутінках гаї.

Ти не бачив, сину, як у полі
Достигає жито золоте,
Як шумують повінню тополі
І на сонці соняшник цвіте.

Ти не бачив, але чуєш, сину,
Що вона живе в твоїх думках,
В мові, в казці, у ясних очах,
Ніби співи мами — Україна!

Микола Щербак

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by *R. ZAWADOWYCH*

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations by: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ І: СЕРЦЕ СКЕЛІ — *PART I: THE HEART OF THE CLIFF*

— Годі, брате, довше терпіти вороже знущання! Звідси турки-татари, звідти польські вельможі . . .

"Enough, brother of mine, of the suffering afflicted by our enemies! The Turks, the Tartars, and the Polish lords are ringing us around . . ."

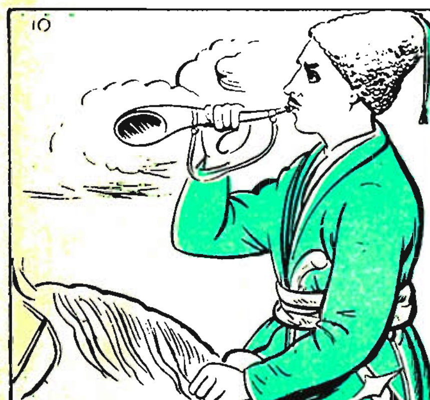
— Пора добути шаблю за волю Рідного Краю!

"'Tis time to draw the sabre for the freedom of our Native Land!"

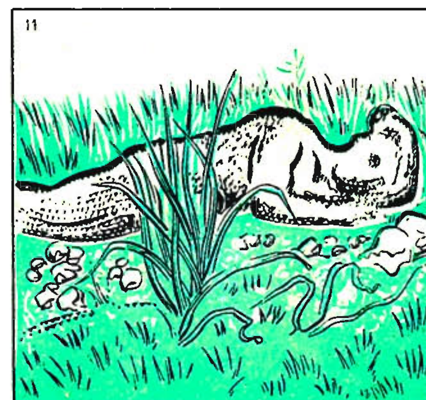
А у плавнях змовники-повстанці на знак чекають.

In the still waters the conspirator-revolutionaries await the signal.

І раптом заграла сурма над Дніпровими берегами.

Suddenly a bugle-call sounded over the Dnieper banks.

Полинув її голос і на Хортицю та й відбився гомоном від надламаної скелі.

Its sound was carried way over to Khortytsia and then was re-echoed from the broken cliff.

І прокинувся лицар з вікового сну . . .

And the hero came to life from centuries-long sleep . . .

(Продовження буде)

(To be continued)